

STATISZTIKA

Az európai uniós alapokból finanszírozott operatív programokkal kapcsolatos közbeszerzési eljárások 2020. I. féléves főbb adatainak statisztikai elemzése

Rezső Orsolya, statisztikai elemző, Közbeszerzési Hatóság

DOI: <https://doi.org/10.37371/KEP.2021.1.2>

Címszavak: közbeszerzés, statisztika, európai uniós forrás, uniós támogatás, operatív programok

2020. I. félévében az ajánlatkérők összesen 3746 db eredményes közbeszerzési eljárást¹ folytattak le 1346,4 milliárd Ft összértékben, ezen belül a közbeszerzési eljárások közel harmada, 31,9 százaléka, szám szerint 1194 db eljárás használt fel európai uniós forrást, és az összértékük 409,4 Mrd Ft-ot tett ki, melynek arányát tekintve is 30 % körüli értéket kapunk (30,4%). Ez utóbbi azt jelenti, hogy 2020. I. félévében a közbeszerzések összértékének 30,4 százalékához kapcsolódott uniós forrás. Fontos tehát hangsúlyozni, hogy nem az uniós támogatás nagyságára vonatkoznak ezek az információk, ugyanis az adatforrásként felhasznált eredménytájékoztató hirdetményekből csak az derül ki, hogy az adott közbeszerzés kapcsolatos-e európai uniós alapokból finanszírozott projekttel, programmal, de a támogatás konkrét összegére nincs információnk.

2020. I. félévében a leggyakoribb, legtöbb támogatást nyújtó operatív programok az alábbiak voltak:

- TOP: Terület- és Településfejlesztési Operatív Program
- EFOP: Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program
- GINOP: Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program
- VP: Vidékfejlesztési Program
- KEHOP: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program
- VEKOP: Versenyképes Közép-Magyarország Operatív Program

- KÖFOP: Közigazgatás- és Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program
- IKOP: Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program

Az Egyéb kategóriában a kisebb összértékű támogatásokat jelentő programok összevontan szerepelnek, mint pl.: INTERREG: Interregionális Együttműködési Operatív Program; BBA: Belső Biztonsági Alap; LIFE: (L'Instrument Financier pour l'Environnement) az Európai Unió környezetvédelmi politikáját támogató pénzügyi eszköz; CEF (Connecting Europe Facility) Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz; MFP: Magyar Falu Program; MAHOP: Magyar Helyi Gazdálkodási Operatív Program; RSZTOP: Rászoruló Személyeket Támogató Operatív Program.

Az 1. táblázat adataiból² és az azok alapján készült 1. ábra grafikonjából látszik, hogy a TOP programból származó támogatásokat használt fel messze a legtöbb közbeszerzési eljárás, azaz az uniós finanszírozású eljárások közel 40 százaléka kapcsolódott a TOP programhoz, az eljárások mintegy 20 százaléka az EFOP program kifizetéseihez volt köthető, harmadik helyen pedig az eljárások 18,5 százalékával a GINOP program szerepel. A GINOP és az EFOP projektekhez kapcsolódó eljárások száma együttesen közelítőleg annyi volt, mint a TOP programban résztvevő közbeszerzéseké, de még így sem érte el azt. Ebből a három program finanszírozásából részesült az EU-s támogatáshoz kapcsolódó eljárások több mint háromnegyede. A többi programhoz kapcsolódó eljárások számaránya

¹ Az adatok nem tartalmazzák azon eljárások adatait, amelyek keretmegállapodások megkötésére irányultak. A továbbiakban eljárás/közbeszerzési eljárás alatt mindig az eredményes, keretmegállapodás nélküli eljárásokat értjük.

² A több programhoz is kapcsolódó eljárások annál a programnál kerültek elszámolásra, amely programot első helyen tüntették fel az eredménytájékoztató megfelelő rovatában.

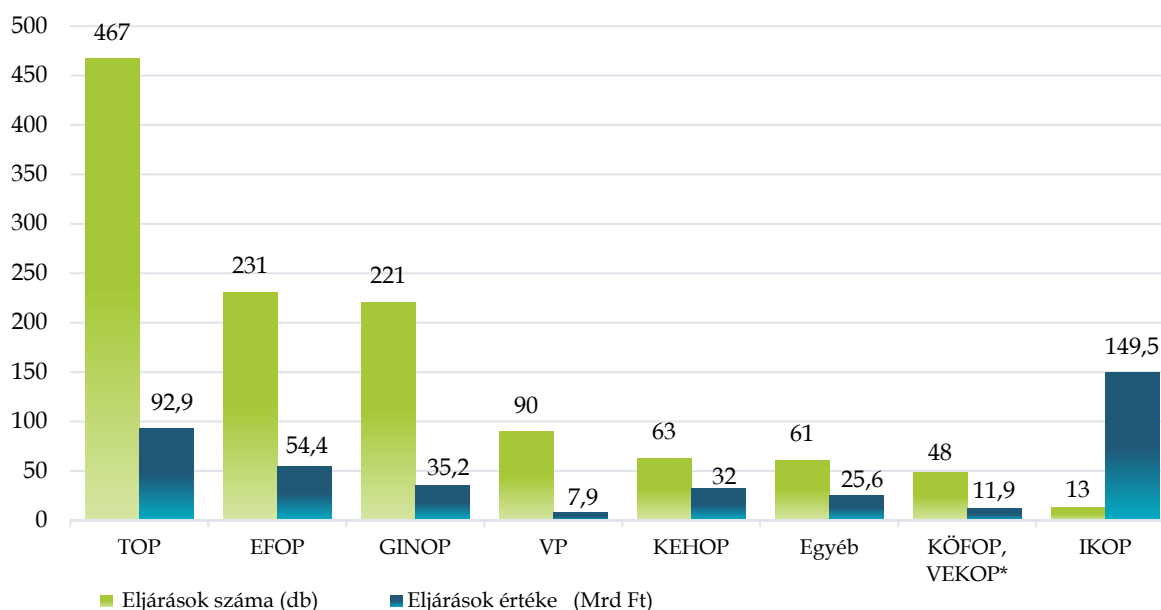
egyenként 10% alatt marad. Ugyanakkor látható az is, hogy az eljárások összértéke alapján az IKOP program áll az első helyen: az uniós támogatást tartalmazó eljárások összértékének 36,5 százaléka kapcsolódott ehhez a programhoz, annak ellenére, hogy szám szerint viszont a legkevesebb eljárást (13 db) finanszírozott, tehát ezek az eljárások jutottak a legnagyobb összegű támogatásokhoz. Az IKOP program esetében az egy eljárásra jutó összeg nagyságrendekkel nagyobb, mint a többi programnál: 11,5 Mrd Ft, az egy eljárásra jutó legkisebb összegű támogatás pedig a VP Vidékfejlesztési Programhoz kapcsolódik, mely kevesebb, mint 0,2 Mrd Ft.

1. táblázat az európai uniós finanszírozást felhasználó közbeszerzési eljárások 2020. I. féléves adatai operatív programok szerint

Operatív program neve	Eljárások száma (db)	Eljárások értéke (Mrd Ft)	Eljárások számának aránya (%)	Eljárások értékének aránya (%)	Egy eljárásra jutó összeg (Millió Ft)
TOP	467	92,9	39,1%	22,7%	198,9
EFOP	231	54,4	19,4%	13,3%	235,5
GINOP	221	35,2	18,5%	8,6%	159,3
VP	90	7,9	7,5%	1,9%	87,8
KEHOP	63	32	5,3%	7,8%	507,9
Egyéb	61	25,6	5,1%	6,3%	419,7
KÖFOP,VEKOP*	48	11,9	4,0%	2,9%	247,9
IKOP	13	149,5	1,1%	36,5%	11 500,0
Összesen:	1 194	409,4	100,0%	100,0%	342,9

* Több eljárás esetén közös projektben szerepelnek, ezért együttesen mutatjuk ki ezeket a programokat.

1. ábra Az EU-s finanszírozást felhasználó közbeszerzési eljárások 2020. I. féléves adatai operatív programok szerint

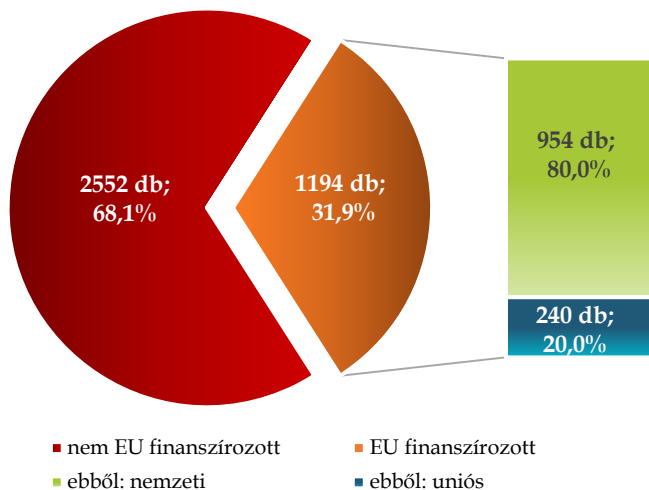

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

A 2. és 3. ábra azt szemlélteti, hogy az összes közbeszerzési eljárásból az európai uniós finanszírozást tartalmazó közbeszerzési eljárások mekkora hányada tartozott a nemzeti és mekkora az uniós eljárásrendbe a vizsgált félévben. Az uniós forrást felhasználó közbeszerzési eljárások 80 százaléka nemzeti eljárásrendben valósult meg, viszont az eljárások összértékét tekintve a nemzeti eljárások aránya csupán 30%. Az uniós

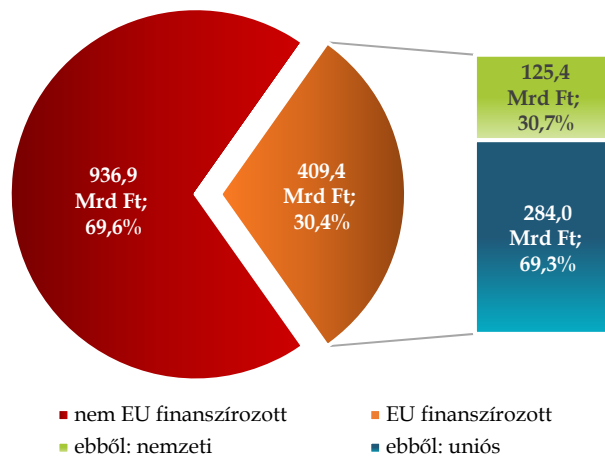
eljárásrendbe az EU finanszírozáshoz kapcsolódó eljárások 20 százaléka tartozott, de ezek az eljárások összértékének közel 70 százalékát tették ki. Tehát az uniós támogatást felhasználó nemzeti eljárásrendű közbeszerzések körébe több kisebb értékű eljárás tartozott, míg az uniós eljárásrendű uniós támogatottságú közbeszerzések kevesebb, de nagyobb értékű eljárásokat foglaltak magukba.

2. ábra Az EU-s finanszírozást tartalmazó eljárások számának megoszlása eljárásrendek szerint, 2020. I. félév

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

3. ábra Az EU-s finanszírozást tartalmazó eljárások értékének megoszlása eljárásrendek szerint, 2020. I. félév

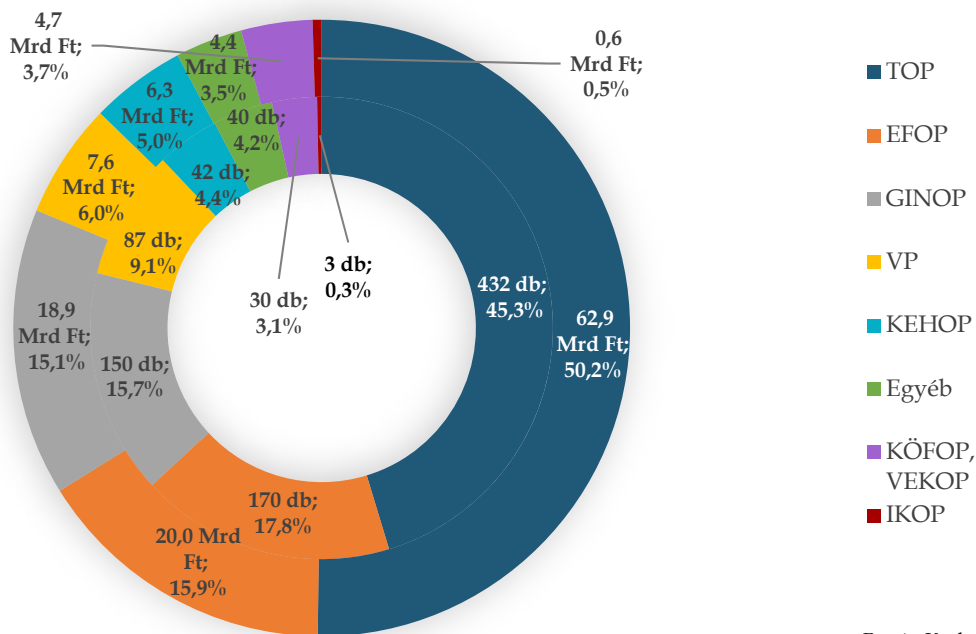

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

Operatív programok szerint vizsgálva az uniós finanszírozást tartalmazó eljárásokat (4. és 5. ábra), jól látható, hogy a nemzeti eljárásrendben zajlott közbeszerzések közelítőleg a fele, mind darabszámban, mind pedig összértékben a TOP programhoz kötődött. Jelentős volt még az EFOP és GINOP programok szerepe, így együttesen ez a három projekt lefedte az eljárások mintegy 80 százalékát, mind az eljárások számának, mind értékének tekintetében. Ugyanakkor szembevetendő, hogy az

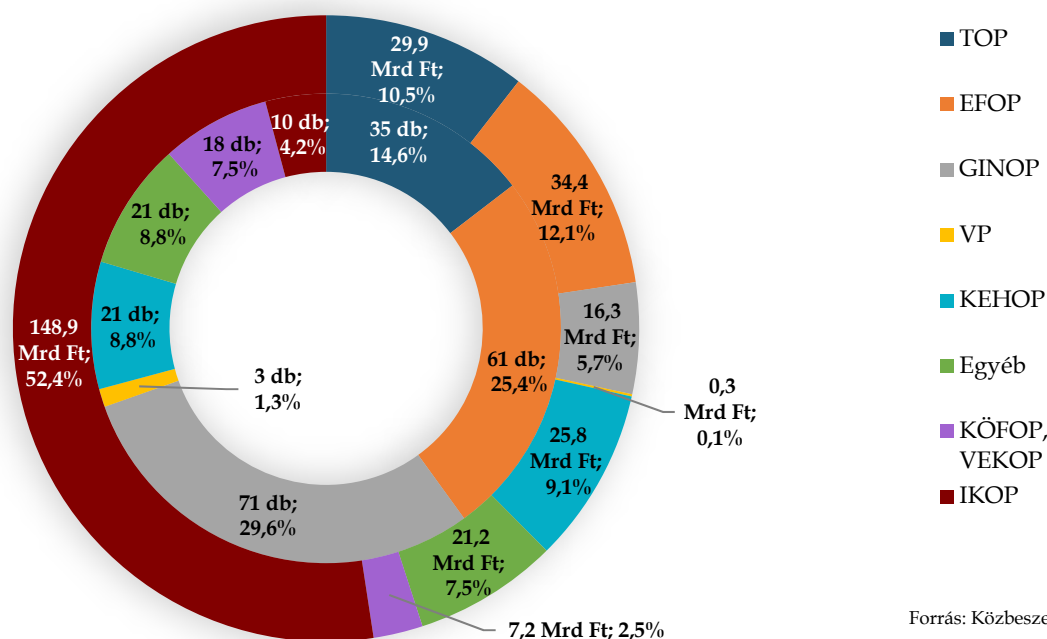
uniós eljárásrendben nem volt ilyen hasonló az arány az eljárások értékét és számát tekintve. A TOP, EFOP és GINOP programokhoz tartozó eljárások ugyan együttesen az uniós eljárásrendben is az eljárások többségét, majdnem 70 százalékát alkották, de az eljárások értékének eloszlása nem volt ezzel arányos. Az IKOP programhoz nagyon nagy értékű eljárások tartoztak, amint az látható is, 10 db ilyen eljárásnak az együttes

4. ábra Az EU-s támogatásokat felhasználó közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása operatív programok szerint a nemzeti eljárásrendben, 2020. I. félév

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

5. ábra Az EU-s támogatásokat felhasználó közbeszerzési eljárások számának és értékének megoszlása operatív programok szerint az uniós eljárásrendben, 2020. I. félév

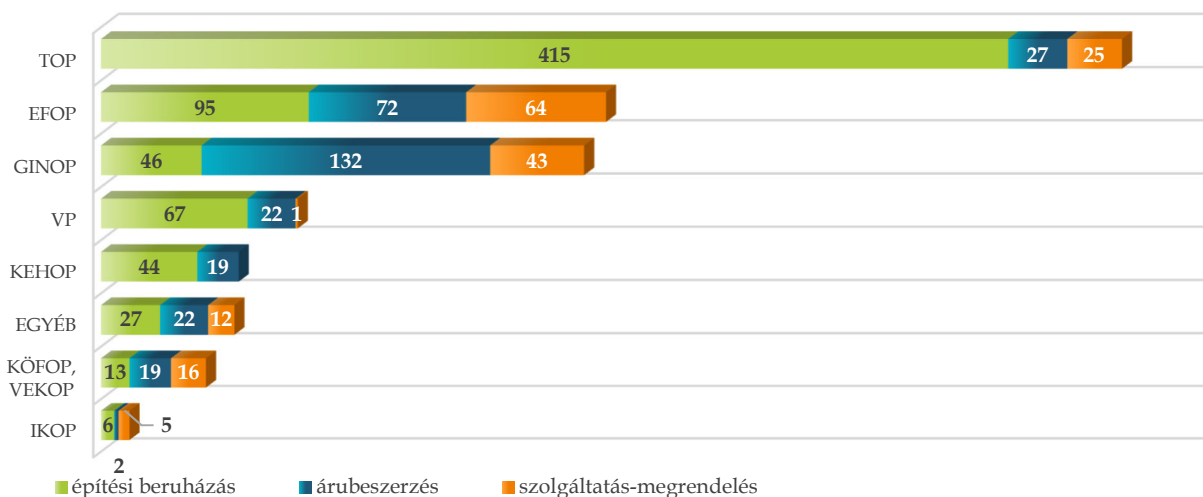
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

értéke mintegy felét tette ki az uniós eljárásrendű, uniós támogatottsággal rendelkező eljárások összértékének. Markáns különbség az is, hogy a nemzeti eljárásrendű közbeszerzésekhez képest mennyivel kisebb jelentőséggel bírtak a TOP Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz, illetve a VP Vidékfejlesztési Programhoz kapcsolódó eljárások.

Az uniós finanszírozást tartalmazó eljárások adatainak a főbb beszerzési tárgyak (építési beruházás; árubeszerzés; szolgáltatás-megrendelés) szerinti elemzése azt mutatja, hogy mind az eljárások számát, mind pedig

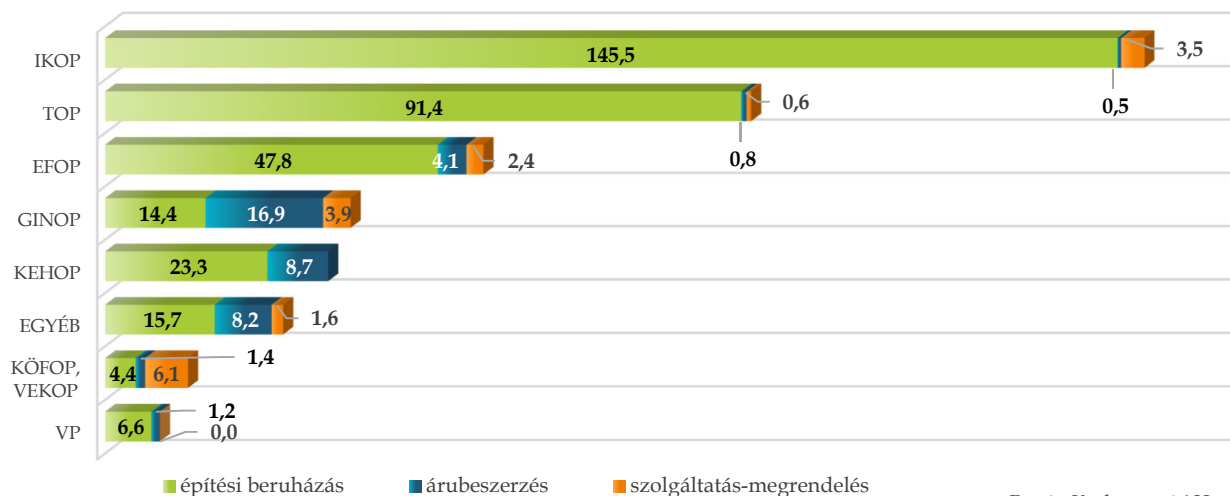
értékét tekintve nagyon domináns az építési beruházások szerepe, sokkal inkább, mint az összes közbeszerzési eljárás körét tekintve. Az eljárások mintegy 60 százaléka volt építési beruházás tárgyú közbeszerzés és amint az a 6. ábra diagramján szembevető az építési beruházások túlnyomó többsége, szintén majdnem 60 százaléka (58,2%) a TOP projekthez kapcsolódott. Az árubeszerzések többsége (41,9%) a GINOP programhoz kötődött, de jelentős szerepet kapott az EFOP projekt is (22,9%). A szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzések az EU-s finanszírozást tartalmazó eljárások

6. ábra EU-s finanszírozást felhasználó közbeszerzési eljárások száma (db) főbb beszerzési tárgyak szerint, 2020. I. félév

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

7. ábra EU-s finanszírozást felhasználó közbeszerzési eljárások értéke (Mrd Ft) főbb beszerzési tárgyak szerint, 2020. I. félév

Forrás: Közbeszerzési Hatóság

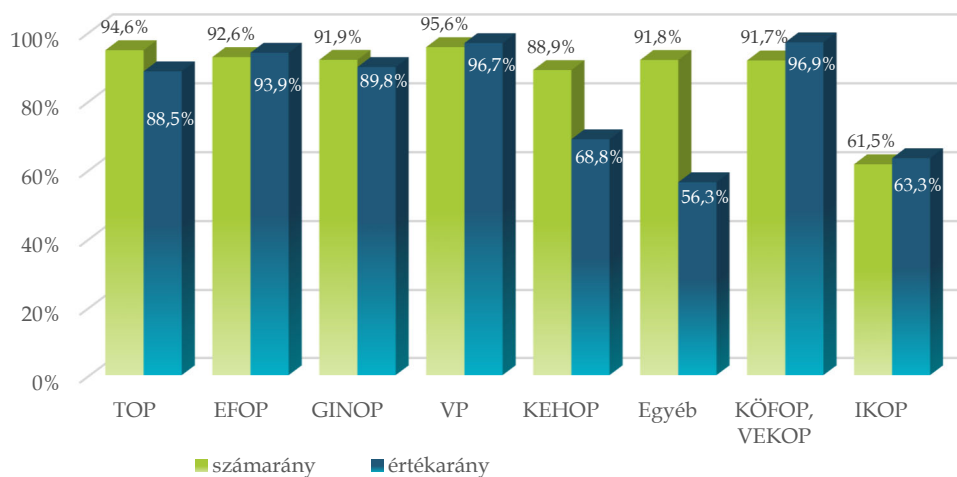
körében csak kis hányadot képviselnek, arányuk 13,8 %, ami közelítőleg a fele az összes eredményes közbeszerzési eljárás belüli arányuknak. A legtöbb szolgáltatás-megrendelés tárgyú közbeszerzés sorrendben az EFOP, GINOP és TOP projektekhez kapcsolódott az EU-s támogatottsággal bíró eljárások esetében.

Ami az eljárások értékét illeti (lásd: 7. ábra) még erősebben érvényesül az építési beruházások dominanciája, értékük több mint 85 százalékát teszi ki az uniós támogatottsággal rendelkező eljárások összértékének. Ebben az esetben a legnagyobb értékarány, több mint 40 százalék az IKOP projektekhez kötődött, de jelentős összértéket képviseltek még a TOP és az EFOP programokhoz kapcsolódó közbeszerzési eljárások is, a kettő együttvéve közel 40 százalékos értékarányt képez. Az árubeszerzések összértéke csupán 10 % körüli arányt tett ki, ezen belül is csak a GINOP programhoz kapcsolódó eljárások voltak jelentősebb összegűek, együtt 40 százalékot képviselve. A szolgáltatás-megrendelés tárgyú

közbeszerzések értékaránya szinte elhanyagolható volt, összesen 5 % alatt maradt, pl. a KEHOP projektekhez egyáltalán nem kapcsolódott szolgáltatás-megrendelés és a VP programhoz is csupán 1 db, aminek az értéke milliárd forintba kerekítve 0,0 eredményt adott ki.

2020. I. félévében a mikro-, kis- és középvállalkozások, azaz a kkv-k által elnyert közbeszerzési eljárások aránya az összes eredményes eljárás belüli 85 % volt, ami közérthetőbben annyit tesz, hogy minden 100 db eljárásból 85 db-ot a kkv-k nyertek el és mivel az elnyert eljárások értékének aránya 68 % volt, ez pedig azt jelenti, hogy minden közbeszerzésen elnyert 100 Ft-ból

8. ábra A nyertes kkv-t tartalmazó eljárások aránya az EU-s finanszírozást felhasználó közbeszerzési eljárásokon belül operatív programok szerint, 2020. I. félév

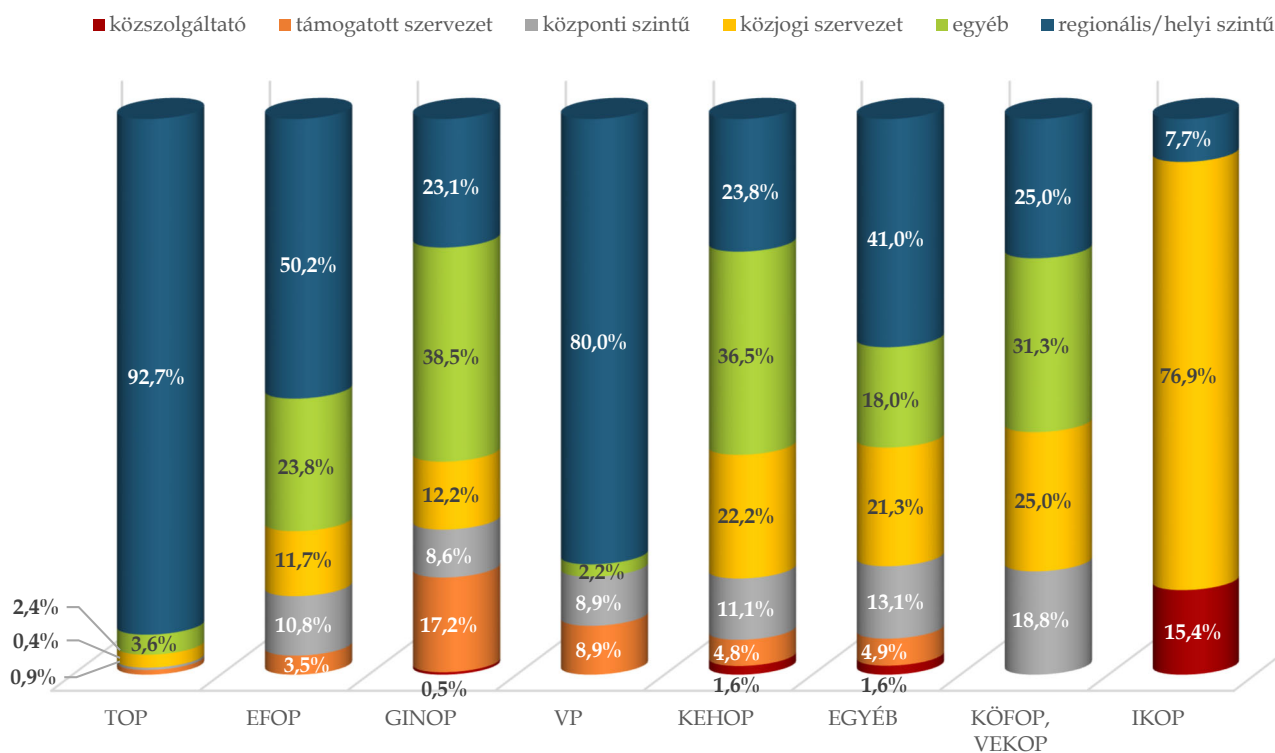
Forrás: Közbeszerzési Hatóság

68 Ft a kkv szektorhoz került. Az európai uniós finanszírozást tartalmazó eljárásokon belül még ennél is nagyobb a kkv szektor térnyerése, közel 8 százalékponttal magasabb a kkv-k számaránya: 92,9 % és 9 százalékponttal nagyobb az értékarányuk: 77 %. Operatív programok szerint vizsgálva az adatokat (lásd: 8. ábra) az derül ki, hogy az egyes programokhoz kapcsolódó eljárások körét tekintve, ehhez a 93 %-hoz nagyon közeli számarányt kapunk a kkv-k-re, kivételt képez az IKOP projekt a 61,5 %-os kkv aránnyal, mert ehhez a projekthez nagyon kevés eljárás kötődik, csupán 13 db, amiből 8 db-ot nyertek el kkv-k. Az értékarányt tekintve azt lehetne kiemelni, hogy a programok többsége esetében (TOP, EFOP, GINOP, VP, KÖFOP-VEKOP), a kkv-k által elnyert eljárások értékének aránya jóval magasabb, mint a teljes európai uniós finanszírozást tartalmazó eljárások körében, ahol is ez az arány 77 % volt.

Az ajánlatkérők típusa (regionális/helyi szintű szervezetek, központi szintű szervezetek; közjogi szervezetek; közszolgáltató szervezetek; támogatott szervezetek és egyéb szervezetek) szerint elemezve az adatokat kiugró

értékeket tartalmazó, változatos arányú eloszlást kapunk mind az eljárások számára - amit a 9. ábra diagramja szemléltet-, mind értékére vonatkozóan. Azonban itt meg kell jegyezni, hogy ezek az ajánlatkérői arányok nem meglepőek, mert az egyes operatív programok tárgyuknál fogva jobban irányulnak az önkormányzatok felé, mások a közjogi szervezeteket támogatják vagy a közszolgáltatókat stb, tehát ez a megoszlás az operatív programok sajátosságait tükrözi. Az EU-s finanszírozást tartalmazó közbeszerzési eljárások több mint harmadát (36,3%) a regionális ajánlatkérők bonyolították le a TOP programból elnyert támogatást felhasználva. Az eljárások értékét tekintve pedig a közjogi szervezetek, mint ajánlatkérők által lefolytatott, az IKOP programból felhasznált támogatással rendelkező eljárások értéke adta ki az összes EU-s támogatottsággal rendelkező eljárás értékének 36,4 százalékát, 148,9 Mrd Ft-ot, és így a legmagasabb kiugró értéket produkálva a TOP programból finanszírozott regionális ajánlatkérők által lebonyolított eljárások értéke mellett, ez utóbbi 71,1 Mrd Ft értékével 17,4 százalékot tett ki.

9. ábra Az EU-s finanszírozást felhasználó közbeszerzési eljárások 2020. I. féléves adatai operatív programok és az ajánlatkérők típusa szerint

Forrás: Közbeszerzési Hatóság